

Marknadsövervakning 2024

Energimarknadsinspektionen (Ei) är en myndighet med uppdrag att arbeta för väl fungerande energimarknader.

Det övergripande syftet med vårt arbete är att Sverige ska ha väl fungerande distribution och handel av el, naturgas, fjärrvärme och fjärrkyla. Vi ska också ta tillvara kundernas intressen och stärka deras ställning på marknaderna.

Konkret innebär det att vi har tillsyn över att företagen följer regelverken. Vi har också ansvar för att utveckla spelreglerna och informera kunderna om vad som gäller. Vi reglerar villkoren för de monopolföretag som driver elnät och naturgasnät och har tillsyn över företagen på de konkurrensutsatta energimarknaderna.

Energimarknaderna behöver spelregler – vi ser till att de följs

Innehåll

1	Ei:s uppdrag och arbete	4
2	Aktuella bestämmelser	5
2.1	Remit	5
2.2	Transparensförordningen	11
3	Marknadsövervakningen året 2024.....	13
3.1	Ei:s övervakning enligt Remit	13
3.2	Ei:s övervakning enligt transparensförordningen.....	14
3.3	Övrig verksamhet	14
3.4	Marknadsövervakningen inom EU	15

1 Ei:s uppdrag och arbete

En viktig del av Ei:s uppdrag är att övervaka de svenska grossistmarknaderna för energi, i syfte att säkerställa att marknadsaktörerna följer gällande regelverk. Inom ramen för detta arbete utreder Ei bland annat marknadsaktörernas efterlevnad av bestämmelserna om förbud mot insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan samt regler om rapporteringsskyldighet och hantering av insiderinformation. Ei granskar även att aktörerna på elmarknaden uppfyller kraven i transparensförordningen. Denna tillsyn benämns i denna rapport som Ei:s marknadsövervakning.

Syftet med tillsynsarbetet är att säkerställa en öppen, rättvis och välfungerande handel på grossistmarknaderna för energi. Utöver ansvaret för marknadsövervakningen har Ei i uppdrag att bedriva tillsyn även enligt andra regelverk för grossistmarknaden samt föreslå regeländringar och andra åtgärder som kan bidra till att vidareutveckla energimarknaderna.

Ei har en vision om energimarknader som är anpassade efter samhällets behov. Under 2024 arbetade Ei utifrån ett antal mål för att uppfylla visionen. De verksamhetsmål som är kopplade till marknadsövervakningen är framför allt:

- Vår övervakning, tillsyn och prövning stärker på kort och lång sikt el- och gasmarknaderna och motverkar otillbörlig marknadspåverkan eller användning av insiderinformation.
- Vårt arbete med tillsyn och prövning leder till rimliga priser, skäliga villkor, hög leveranssäkerhet och ett effektivt nyttjande av nätet.
- Vårt aktiva internationella samarbete säkrar likvärdiga förutsättningar för marknadsaktörerna på energimarknaderna i EU och Norden.

Genom att arbeta mot dessa mål ska Ei bidra till att energimarknaderna fungerar effektivt, att prissignalerna är korrekta, att inträdesbarriärerna är låga samt att marknadsaktörerna agerar på lika villkor.

Ei samarbetar med *The Agency for the Cooperation of Energy Regulators* (Acer) och andra nationella tillsynsmyndigheter i Europa för att gemensamt övervaka EU:s inre marknad för energi. Syftet med Acers arbete är att främja samarbetet mellan europeiska energitillsynsmyndigheter och en gemensam europeisk marknad för el och gas. Ei deltar aktivt i flera av de arbetsgrupper och kommittéer som Acer driver. I dessa forum utvecklas gemensamma metoder för tillsyn, tolkning av regelverk och erfarenhetsutbyte, samt samordning av enskilda ärenden vid behov. Det europeiska samarbetet är särskilt viktigt för Ei:s arbete med

marknadsövervakning eftersom de europeiska energimarknaderna är tätt sammankopplade och till stor del styrs av gemensamma regelverk.

Utöver detta deltar Ei i samarbetet inom *Council of European Energy Regulators* (Ceer) och *Nordic Energy Regulators* (NordREG). Ceer företräder flera europeiska nationella energitillsynsmyndigheter och är en viktig plattform för internationellt samarbete och informationsutbyte. NordREG är ett nordiskt samarbetsorgan som verkar för att främja en effektiv elmarknad i Norden. Aktiviteter relevanta för marknadsövervakningen framgår av Ceers respektive NordREGs årliga arbetsplaner.

2 Aktuella bestämmelser

I det här kapitlet redogörs för två EU-förordningar som är centrala för Ei:s marknadsövervakning, samt hur myndighetens arbete förhåller sig efter förordningarna. De aktuella förordningarna är Remit¹ och transparensförordningen.²

2.1 Remit

Remit innehåller bestämmelser som reglerar handeln med grossistenergiprodukter och syftar till att stärka integriteten och transparensen på de europeiska grossistmarknaderna för el och gas. Bestämmelserna i förordningen omfattar marknadsaktörer som är aktiva på de olika grossistmarknaderna för energi, till exempel prissäkringsmarknaden, dagenföremarknaden, intradagsmarknaden och balansmarknaden. Förordningen föreskriver förbud mot särskilda ageranden och skyldigheter som marknadsaktörer ska följa.

Vidare innehåller Remit ytterligare skyldigheter för marknadsaktörer, bland annat för de som bedriver algoritmisk handel. Remit ställer numera krav på att tillsynsmyndigheterna i medlemsstaterna ska kunna besluta om administrativa sanktioner för överträdelser av förordningen, däribland sanktionsavgifter och offentliga varningar. Ei har utarbetat en rapport med förslag på nya sanktioner i Sverige³. Dessa förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (Remit) samt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2024/1106 av den 11 april 2024 om ändring av förordningarna (EU) 1227/2011 och (EU) 2019/942 vad gäller förbättrande av unionens skydd mot otillbörlig marknadspåverkan på grossistmarknaden för energi (ändringsförordningen).

² Kommissionens förordning (EU) nr 543/2013 av den 14 juni 2013 om inlämnande och offentliggörande av uppgifter på elmarknaderna och om ändring av bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 (transparensförordningen).

³ Ei:s rapport (Ei R2025:02), <https://ei.se/download/En-effektiv-bekampning-av-marknadsmissbruk-pa-grossistmarknaderna-for-energi-Ei-R2025-02.pdf>, hämtad 2025-04-14.

Centrala bestämmelser i Remit

Förbud mot insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan

Remit innehåller två förbud som marknadsaktörer ska följa. Ett av förbuden framgår av artikel 3 i Remit, som föreskriver ett förbud mot insiderhandel. Det innebär att det är förbjudet att utnyttja insiderinformation för att bedriva handel, eller försöka att bedriva handel, med grossistenergiprodukter för annans eller egen räkning. Detsamma gäller att, baserat på insiderinformation, föreslå eller förmå någon annan att förvärva eller avyttra grossistenergiprodukter som omfattas av informationen. Vad som är insiderinformation framgår av artikel 2.1 i Remit. Syftet med förbudet är att säkerställa att all handel på grossistmarknaderna för energi sker på lika villkor och att ingen marknadsaktör uppnår otillbörliga fördelar.

Det andra förbudet framgår av artikel 5 i Remit. Enligt artikeln är det förbjudet att bedriva, eller försöka bedriva, otillbörlig marknadspåverkan på grossistmarknaderna för energi inom EU. Definitionen av otillbörlig marknadspåverkan framgår av artikel 2.2 i Remit. Det inkluderar till exempel ageranden som ger falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på grossistenergiprodukter. Syftet med förbudet är att skydda marknadens integritet och funktion genom att förhindra att marknadsaktörer manipulerar marknaden för egen vinning. Det bidrar i sin tur till att konsumenterna gynnas genom rättvisa och stabila priser.

Sedan ändringsförordningens ikraftträdande har begreppet insiderinformation i artikel 2.1 utvidgats till att omfatta fler former av information. Även artikel 2.2 om definitionen av otillbörlig marknadspåverkan och artikel 3.1 om förbud mot insiderhandel har utvidgats till att träffa fler ageranden.

Vidare innehåller Remit skyldigheter för aktörerna som omfattas av regelverket.

Offentliggörande av insiderinformation

Enligt artikel 4 i Remit är marknadsaktörerna skyldiga att i god tid och effektivt offentliggöra insiderinformation. Det innebär att information som bedöms vara insiderinformation enligt definitionen i artikel 2.1 i Remit ska offentliggöras för allmänheten via en plattform för insiderinformation (Inside Information Platform, IIP).⁴ Insiderinformation är sådan information som sannolikt skulle ha en väsentlig påverkan på priserna för den aktuella grossistenergiprodukten. Det krävs också att informationen är av specifik natur⁵ och att den direkt eller indirekt påverkar priset på minst en grossistenergiprodukt. En marknadsaktör som inte offentliggör

⁴ En lista över auktoriserade plattformar för insiderinformation (IIP) finns tillgänglig på Acers officiella webbplats <https://www.acer-remit.eu/portal/list-inside-platforms>, hämtad 2025-04-17.

⁵ Information av specifik natur är enligt Remit artikel 2.1 sådan information som rör en rad faktiska eller förväntade händelser eller omständigheter och som är tillräckligt specifik för att man ska kunna dra slutsatser om dess eventuella prispåverkan på grossistenergiprodukter.

insiderinformation i enlighet med artikel 4 riskerar att bryta mot förbudet mot insiderhandel enligt artikel 3. Enligt artikel 4 är det numera ett krav att insiderinformation ska offentliggöras på en auktoriserad IIP.

Algoritmisk handel

Enligt artikel 5a i Remit ställs krav på marknadsaktörer som bedriver algoritmisk handel eller ger direkt elektroniskt tillträde till en organiserad marknadsplats (OMP). Sådana marknadsaktörer ska inrätta effektiva system och riskkontrollåtgärder för sina handelssystem i syfte att främja stabiliteten på marknaden och förhindra felaktiga handelsordrar. Marknadsaktörer är skyldiga att anmäla att de bedriver algoritmisk handel till den nationella tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där de är registrerade och till Acer. Detsamma gäller för marknadsaktörer som ger direkt elektroniskt tillträde till en OMP ska också anmäla. Marknadsaktörer som är registrerade i Sverige ska anmäla till Ei.

Inrapportering av uppgifter

Enligt artikel 8 i Remit ska samtliga rapporteringspliktiga transaktioner som rör handeln med grossistenergiprodukter på grossistmarknaderna för energi, inklusive handelsordrar som marknadsaktörer genomför, rapporteras till Acer. Syftet med rapporteringen är att ge tillsynsmyndigheter möjlighet att övervaka marknaden. För att uppfylla rapporteringsskyldigheten används ofta en så kallad Registered Reporting Mechanism (RRM). En RRM är en auktoriserad enhet som fungerar som en mellanhand för att säkerställa att transaktionsdata skickas korrekt och i rätt format till Acer. En lista över godkända RRM finns på Acers webbplats.⁶

Registreringsskyldighet

Enligt artikel 9.1 i Remit ska marknadsaktörer som ingår rapporteringspliktiga transaktioner enligt artikel 8.1 registrera sig hos den nationella tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där de är etablerade eller bosatta. En marknadsaktör är en person (och systemansvariga för överföringssystem) som utför en transaktion på åtminstone en grossistmarknad för energi enligt artikel 2.7 i Remit. Sedan ändringsförordningen trädde i kraft ska marknadsaktörer som är etablerade eller bosatta i ett tredjeland men som ingår rapporteringspliktiga transaktioner enligt artikel 8.1 i Remit, utse en företrädare i en medlemsstat där de är verksamma på grossistmarknaderna för energi och registrera sig hos tillsynsmyndigheten i den medlemsstaten.

Registreringen enligt artikel 9 sker i registret Ceremp. Ceremp har utvecklats av Acer och nationella tillsynsmyndigheter för att centralisera och standardisera registreringen av marknadsaktörer på energimarknaderna inom EU.

⁶ Acers officiella webbplats, <https://www.acer-remit.eu/portal/list-of-rrm> hämtad 2025-04-11.

Enligt Remit ska registrering endast ske hos en nationell tillsynsmyndighet och registreringsblanketten ska lämnas in till den aktuella nationella tillsynsmyndigheten innan en rapporteringspliktig transaktion enligt artikel 8 i Remit ingås. Marknadsaktörer ansvarar för att registrera sig i Ceremp och hålla sina uppgifter uppdaterade. En marknadsaktör som inte längre handlar med grossistenergiprodukter ska ansöka om avregistrering i Ceremp. Marknadsaktörer bör ansöka om registrering i Ceremp i god tid innan rapporteringspliktiga transaktioner genomförs för att registreringen ska hinna behandlas i tid. Registreringen hos Ei innebär registrering i det svenska Ceremp-registret som är en del av det europeiska Ceremp-registret.

Genom Ceremp får Ei information om och kontaktuppgifter till aktiva marknadsaktörer. Registret är delvis offentligt vilket innebär att allmänheten har möjlighet att ta del av information om de registrerade marknadsaktörerna. Ei handlägger löpande ansökningar om registrering samt avregistrering i den svenska delen av Ceremp.

Skyldigheter för personer som yrkesmässigt arrangerar eller genomför transaktioner

Enligt artikel 15 i Remit gäller särskilda krav för personer som yrkesmässigt arrangerar eller genomför transaktioner (PPAET). Dessa personer ska införa och underhålla effektiva system och förfaranden för att kunna identifiera potentiella överträdelser av förbudet mot insiderhandel i artikel 3, skyldigheten att offentliggöra insiderinformation i artikel 4 och förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5. De är också skyldiga att meddela den berörda tillsynsmyndigheten om de misstänker en överträdelse, inom fyra veckor från att de blivit medvetna om den misstänkta händelsen. Sedan ändringsförordningens ikraftträdande har PPAET:er dessutom en skyldighet att identifiera och anmäla potentiella överträdelser av artikel 4, vilket kompletterar de tidigare anmälningsskyldigheterna för artiklarna 3 och 5.

Acers möjlighet att utreda

Efter revideringen av Remit har Acer fått utökade utredningsbefogenheter genom artikel 13-13j. De nya befogenheterna ger Acer möjlighet att genomföra undersökningar av potentiella gränsöverskridande överträdelser av Remit. Acer kan nu begära information från marknadsaktörer och andra relevanta parter för att undersöka misstänkta fall av insiderhandel eller otillbörlig marknadspåverkan. Vid misstanke om överträdelser kan Acer också genomföra inspektioner på plats och begära att marknadsaktörer lämnar ut relevant dokumentation. Vid misstanke om en överträdelse, kan Acer vidarebefordra informationen till de nationella tillsynsmyndigheterna som har ansvar för att vidta lämpliga åtgärder, inklusive utfärdande av sanktioner. Syftet med dessa utökade befogenheter är att stärka tillsynen och säkerställa en mer effektiv reglering av energimarknaderna inom EU.

När Acer avser att utnyttja sina utredningsbefogenheter ska de meddela den berörda nationella tillsynsmyndigheten och andra relevanta nationella myndigheter i god tid innan en utredning inleds. De nationella tillsynsmyndigheterna har också möjlighet att invända under vissa förutsättningar.

Administrativa sanktioner

Även artikel 18 i Remit reviderats. Enligt den nya lydelsen ska medlemsstaterna besluta om befogenheter för de nationella tillsynsmyndigheterna att meddela lämpliga administrativa sanktionsavgifter och andra administrativa åtgärder för de överträdelse av förordningen som avses i artikel 13.1. Åtgärder som tillsynsmyndigheterna ska ha till sitt förfogande är bland annat krav på att överträdelserna upphör, beslut om återföring av fastställda vinster och förluster om undvikits till följd av överträdelserna, beslut om offentliga varningar, föreläggande av vite och meddelande av administrativa sanktionsavgifter.

Ei:s arbete utifrån Remit

Ei övervakar kontinuerligt handeln på de svenska grossistmarknaderna för el och gas. Övervakningen baseras bland annat på information från Acer som samlar in uppgifter om energihandeln inom EU. Ei har tillgång till uppgifter om transaktioner och handelsordrar⁷ som berör de svenska elområdena. För att effektivt kunna utreda misstänkta överträdelse av Remit kan tillsynsmyndigheter i olika länder samarbeta genom att ingå överenskommelse om informationsutbyte. Ei har ingått en sådan överenskommelse⁸ med den danska och den finska tillsynsmyndigheten, vilket innebär att myndigheterna åtagit sig att dela handelsdata och andra relevanta uppgifter med varandra.

Ei granskar och utreder primärt de transaktioner som sker på den svenska marknaden. Utredningar kan initieras genom att Ei får information om en misstänkt transaktion eller om det finns andra skäl att undersöka en transaktion närmare. Ei kan även utreda transaktioner som berör gränsöverskridande handel mellan Sverige och andra europeiska länder.

Ei får regelbundet rapporter om misstänkta transaktioner, så kallade *Suspicious Transaction and Order Reports* (STOR). Dessa rapporter kommer oftast från personer som tillhandahåller handelsplattformar för grossistenergi produkter, enligt artikel 15 i Remit. I Sverige handlar det bland annat om Nord Pool Spot, The European Power Exchange (EpeX Spot) och Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät).

⁷ Transaktioner är ett resultat av de köp- respektive säljorder som har lagts och har matchats mot varandra. Handelsordrar omfattar köp- och säljorder inklusive matchade och omatchade order.

⁸ Agreement between the National Regulatory Authorities in Denmark, Finland and Sweden on the sharing of information under Regulation (EU) No 1227/ 2011 of the European Parliament and of the Council on wholesale energy market integrity and transparency (Remit). Överenskommelsen om att utbyta data enligt Remit skrevs under av parterna den 28 november 2018.

Acer granskar inrapporterade transaktioner bland annat med hjälp av ett automatiserat övervakningssystem. Om Acer i sin övervakning upptäcker misstänkta transaktioner som berör Sverige, rapporteras dessa till Ei. Det finns även möjlighet för allmänheten att anmäla eller tipsa om misstänkta överträdelser av Remit till Ei, antingen via telefon eller mejl, eller genom Acers *Notification Platform*.⁹ Information som lämnas via plattformen skickas automatiskt till Acer och den berörda tillsynsmyndigheten.

När Ei får information om en misstänkt överträdelse görs en bedömning huruvida en överträdelse av Remit kan ha inträffat. Utredningar av misstänkta överträdelser innefattar oftast insamling och analys av information och data från olika källor.

När Ei anser att det finns anledning att anta att det skett en överträdelse av förbudet mot insiderhandel eller obehörigt röjande av information i artikel 3, förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan enligt artikel 5 eller rapporteringsskyldigheten i artikel 15.1, ska Ei anmäla ärendet till åklagare enligt 14 § marknadsmissbrukslagen för grossistenergiprodukter. Även när Ei misstänker en överträdelse av meddelandeförbudet i 8 § marknadsmissbrukslagen för grossistenergiprodukter är myndigheten skyldig att anmäla det till åklagare. En sådan anmälan görs till åklagare på Ekobrottsmyndigheten (EBM).

Ei utreder även överträdelser av olika skyldigheter i Remit, såsom skyldigheten att offentliggöra insiderinformation enligt artikel 4, rapporteringsskyldigheten i artikel 8 och registreringskyldigheten i artikel 9. Utöver detta utreder Ei efterlevnaden av artikel 15.2 och skyldigheten för personer som yrkesmässigt utför eller arrangerar transaktioner att inrätta och upprätthålla effektiva system för marknadsövervakning och rapportera misstänkta överträdelser.

Enligt 15 § 1 stycket i marknadsmissbrukslagen för grossistenergiprodukter får Ei inom ramen för tillsynen enligt Remit förelägga ett företag eller någon annan att tillhandahålla uppgifter, handlingar eller annat. Enligt samma bestämmelse får Ei förelägga den som förväntas kunna lämna upplysningar i saken att inställa sig till förhör. Enligt 15 § 3 stycket gäller ett föreläggande omedelbart och får förenas med vite. Ett informationsföreläggande får däremot inte avse en handling vars innehåll omfattas av advokats tystnadsplikt enligt 8 kap. 4 § rättegångsbalken (1942:740). Slutligen kan Ei enligt 16 §, när det behövs, genomföra en undersökning hos en marknadsaktör. En sådan undersökning kan inte förenas med tvångsmedel, som exempelvis vid föreläggande av vite.

⁹ Acers plattform för publicering av information enligt Remit, <https://www.acer-remit.eu/np/home>, hämtad 2025-04-22.

Finansiering av Ei:s arbete enligt Remit

Den del av Ei:s verksamhet som avser arbetet med tillsyn och marknadsövervakning enligt marknadsmissbrukslagen för grossistenergiprodukter finansieras genom avgifter. Av 19 § i lagen framgår att marknadsaktörer som är registrerade hos en tillsynsmyndighet enligt artikel 9 i Remit ska finansiera tillsynsmyndighetens uppgifter enligt lagen genom att betala avgifter. Det innebär att de marknadsaktörer som är registrerade i den svenska delen av Ceremp är skyldiga att betala en avgift. Avgiftens närmare utformning framgår av förordning (2014:1059) om vissa avgifter för registrering och tillsyn över handeln på grossistmarknaden för energi.

2.2 Transparensförordningen

Utöver Remit utgör kommissionens förordning (EU) nr 543/2013 av den 14 juni 2013 om inlämnande och offentliggörande av uppgifter på elmarknaderna och om ändringar av bilaga 1 till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 (transparensförordningen) ett centralt regelverk med syfte att säkerställa väl fungerande handel med el och att främja transparensen på elmarknaden.

Förordningens betydelse för marknadsaktörer och systemansvariga

Transparensförordningen spelar en central roll för en väl fungerande elmarknad genom att reglera former och förfarande för offentliggörandet av uppgifter som avser produktion, överföring och förbrukning av el. Transparensförordningen bidrar till att främja effektiva produktions-, förbrukning- och handelsbeslut och till en tryggare energiförsörjning. Genom att säkerställa att alla marknadsaktörer har tillgång till samma information skapas förutsättningar för ökad öppenhet och rättvisa villkor på elmarknaden.

Transparensförordningen ställer krav på så kallade primärägare av uppgifter, det vill säga de marknadsaktörer som skapar uppgifterna som avser produktion, överföring och förbrukning av el. Aktörer från olika led kan betraktas som primärägare, som exempelvis elnätsföretag, elproducenter och stora elförbrukare. Förordningen kräver att primärägare offentliggör uppgifter inom särskilda tidsramar, för att samtliga marknadsaktörer ska ha tillgång till samma information vid samma tidpunkt. Det skapar rättvisa förutsättningar för handeln på elmarknaden.

Sådana uppgifter som ska meddelas är otillgängligheter i förbrukning, produktion och överföringsmöjligheter av el till den systemansvariga för överföringssystemet. Svenska kraftnät är systemansvarig för överföringssystemet i Sverige. Svenska kraftnät är i sin tur skyldig att tillhandahålla uppgifterna för publicering på den

centrala plattform som inrättats av det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för el (Entso-E),¹⁰ *transparensplattformen*.

Svenska kraftnät ansvarar för det svenska transmissionsnätet och för sammanlänknings mellan olika elområden. Därför betraktas de som primärägare av information som rör denna infrastruktur. Det innebär att de är skyldiga att rapportera uppgifter om exempelvis tillgänglighet, kapacitet och störningar i överföringsnätet, i enlighet med kraven i transparensförordningen.

Det är viktigt att primärägarna och systemansvariga följer de tidsramar som gäller för rapportering enligt transparensförordningen. Uppgifter som lämnas ska vara fullständiga, tydliga och korrekta så att de kan överföras till Entso-E i god tid. Det gör det möjligt för Entso-E att offentliggöra informationen inom den tidsfrist som anges i artikel 4.1 i transparensförordningen.

Uppgifter om otillgängligheter i produktionsenhet, förbrukningsenhet och överföringskapacitet

Primärägare av uppgifter om produktionsenheter med en effektinmatning på minst 100 MW har en skyldighet att till den systemansvariga redovisa uppgifter om planerade otillgängligheter. Även förändringar i den faktiska tillgängligheten för en produktionsenhet om minst 100 MW ska rapporteras och offentliggöras enligt artikel 15 i transparensförordningen. Förändringar i den faktiska tillgängligheten syftar på sådana otillgängligheter som uppstår plötsligt och därmed är oplanerade.

Marknadsaktörer som deltar i handeln på elmarknaden behöver också information om aktuell elförbrukning i varje elområde. Primärägare av uppgifter om förbrukningsenheter har därför en skyldighet att redovisa uppgifter om planerade otillgängligheter om 100 MW eller mer till den systemansvariga. Även förändringar i den faktiska tillgängligheten av en förbrukningsenhet om 100 MW eller mer ska rapporteras och offentliggöras enligt artikel 7 i transparensförordningen.

För att aktörer på elmarknaden ska kunna veta hur mycket el som kan överföras mellan elområden vid varje givet tillfälle, behöver de information om tillgänglig överföringskapacitet i sammanlänkningarna. Därför är det ett krav enligt artikel 10 i transparensförordningen att systemansvariga ska offentliggöra planerade otillgängligheter i elnätets sammanlänknings som minskar kapaciteten med minst 100 MW mellan elområden.

¹⁰ Entso-E står för *European Network of Transmission System Operators for Electricity*. Det är ett europeiskt samarbete mellan samtliga Transmission System Operators (TSO:er) i EU och vissa angränsande länder.

Ei:s arbete utifrån transparensförordningen

Ei är den nationella tillsynsmyndighet som har i uppgift att övervaka efterlevnaden av transparensförordningen. Enligt artikel 4.6 i förordningen ska Ei säkerställa att primärägare till uppgifter och systemansvariga följer skyldigheterna enligt förordningen.

Ei granskar löpande marknadsaktörernas redovisning av uppgifter enligt transparensförordningen, så kallade marknadsmeddelanden (Urgent Market Messages, UMM). Vid granskningen av marknadsmeddelanden kan Ei upptäcka oklarheter och brister i uppgiftsredovisningen. Vanliga brister är att uppgifterna offentliggjorts för sent, allt ifrån ett par minuter till flera dagar. I de fall uppgifter som ska redovisas är offentliggjorda för sent eller innehåller ottydigheter kontakter Ei primärägaren av uppgifterna och begär en redogörelse för anledningen till felet samt uppmanar aktören till en översyn av rutinerna för rapportering. I vissa fall granskar Ei primärägarens rutiner ytterligare. Till exempel kan Ei begära ytterligare information, göra ett tillsynsbesök eller be primärägaren att redovisa sina rutiner för rapportering.

I ellagen finns det bestämmelser som anger under vilka förutsättningar Ei kan begära att ta del av nödvändiga uppgifter för att kunna utöva tillsyn enligt transparensförordningen.

3 Marknadsövervakningen året 2024

I det här avsnittet redogörs för Ei:s marknadsövervakning enligt Remit och transparensförordningen under 2024. Här beskrivs också kortfattat den marknadsövervakning som bedrivits inom EU under året.

3.1 Ei:s övervakning enligt Remit

Misstänkta överträdelser av Remit

Vid starten av 2024 hade Ei 16 öppna ärenden om misstänkta överträdelser av Remit och under 2024 påbörjades ytterligare 12 ärenden. Dessa ärenden har inlett efter att anmälningar kommit in till Ei eller efter att Ei upptäckt misstänkta händelser i den löpande marknadsövervakningen. Under året har myndigheten bland annat utrett misstänkta överträdelser av artiklarna 3, 4, 5, 8 och 9 i Remit.

Vid slutet av 2024 fanns det 7 öppna ärenden, vilket är mindre än hälften jämfört med föregående år. Majoriteten av dessa ärenden gällde artikel 5 om otillbörlig

marknadspåverkan. Av de ärenden som utreddes under året anmälde Ei ett till åklagare och 20 ärenden avskrevs från vidare handläggning.

Under 2024 avslutades färre ärenden än 2023, vilket förklaras av att 2024 påbörjades med ett lägre antal aktiva ärenden jämfört med föregående år. Av de ärenden som utreddes under året anmälde Ei ett till åklagare. Ärendet gällde en misstänkt överträdelse av förbudet mot insiderhandel i artikel 3 och otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5.

Under 2023 lämnade Ei över 10 ärende till Ekobrottsmyndigheten. Ekobrottsmyndigheten har inte beslutat om att väcka åtal i något av dessa ärenden under 2024.

Registrering i Ceremp

Under 2024 tog Ei emot 33 ansökningar från marknadsaktörer om registrering i Ceremp, vilket innebär en ökning från 2023. Av dessa krävdes komplettering i 14 fall och vid utgången av året hade 31 av ansökningarna godkänts.

Under 2024 avregistrerades 6 marknadsaktörer från Ceremp. Den vanligaste orsaken till avregistreringarna var att aktörerna inte längre avsåg att bedriva handel på marknaden. Vid årsskiftet 2024/2025 fanns 456 marknadsaktörer registrerade i den svenska delen av Ceremp och 19 428 marknadsaktörer i det europeiska Ceremp-registret, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år.

3.2 Ei:s övervakning enligt transparensförordningen

Ei genomför löpande granskningar av marknadsmeddelanden som en del av tillsynen över efterlevnaden av transparensförordningen. Sedan 2016 har dessa granskningar skett manuellt. Sedan 2024 granskar Ei endast marknadsmeddelanden som rör handeln inom Sverige.

Under 2024 granskade Ei totalt 771 marknadsmeddelanden från olika marknadsaktörer på den svenska marknaden. Av dem granskades 37 meddelanden närmare för att utreda om de uppfyllde kraven i förordningen. I 35 fall efterfrågade Ei ytterligare information från marknadsaktörerna. Antalet marknadsmeddelanden som granskats närmare har minskat de senaste tre åren.

3.3 Övrig verksamhet

Arbetet i och med ändringsförordningen

Ei fick i februari 2024 i uppdrag av regeringen att utreda behovet av eventuella lagförändringar för att säkerställa att ändringsförordningen av Remit som trädde i kraft under 2024 kan tillämpas på ett effektivt sätt i Sverige. Ei:s förslag till ny lagstiftning redovisas i rapporten *En effektiv bekämpning av marknadsmissbruk på*

*grossistmarknaderna för energi*¹¹ som lämnades över till regeringen i januari 2025. Rapporten innehåller bland annat förslag som innebär att vissa överträdelser inte längre ska vara kriminaliserade utan i stället kunna medföra beslut om administrativa sanktioner såsom offentliga varningar, förelägganden, återföring av vinst eller undviken förlust och sanktionsavgifter, som ska kunna beslutas av Ei. Rapporten innehåller även förslag på utökade befogenheter för Ei i syfte att möjliggöra effektiv utredning av sådana ageranden som tidigare varit kriminaliserade. Vidare har Ei föreslagit vissa bestämmelser som syftar till att Acer ska kunna utreda ärenden i Sverige för det fall att det skulle bli aktuellt.

Veckobrev om läget på elmarknaden

Ei publicerar veckovis rapporten *Läget på elmarknaden*.¹² Rapporten innehåller en sammanställning av statistik och särskilda händelser som haft inverkan på priserna på de olika elmarknaderna under föregående vecka.

Samarbete med Ekobrottsmyndigheten

Inom ramen för sitt uppdrag samarbetar Ei nära med andra myndigheter. Under 2024 har Ei haft flera möten med EBM.

Revidering av genomförande- och delegerade akter

I samband med att Remit ändrades 2024 och det tillkom fler skyldigheter för marknadsaktörerna ska Europeiska kommissionen ta fram en ny genomförandeförordning och delegerade akter, vilket framgår bland annat av artiklarna 4a och 8 i Remit. Arbetet leds av Europeiska kommissionen i tätt samarbete med Acer. Ei har deltagit i framtagandet av dessa och arbetet kommer fortsätta under 2025.

3.4 Marknadsövervakningen inom EU

Samarbete i Europa

Acer publicerar löpande information på sin webbplats och anordnar möten med olika intressenter för att vägleda och ge svar på frågor gällande tolkningen och tillämpningen av Remit. Råden tas i regel fram i samarbete med de nationella tillsynsmyndigheterna och det övergripande målet är att tillsynsmyndigheterna ska tolka och tillämpa regelverket på ett enhetligt och uniformt sätt.

Till följd av revideringen av Remit och behovet av regelförändringar ökade kontakterna mellan Acer och olika intressenter under 2024, och under årets gång hölls webinarier och bilaterala möten med intressenter. Acer anordnade möten

¹¹ Ei:s rapport (Ei R2025:02), <https://ei.se/download/En-effektiv-bekampning-av-marknadsmissbruk-pa-grossistmarknaderna-for-energi-Ei-R2025-02.pdf>, hämtad 2025-04-14.

¹² Ei:s rapport om läget på elmarknaden, <https://ei.se/om-oss/nyheter/laget-pa-elmarknaden>, hämtad 2025-04-14.

med intressenter och olika grupper av marknadsaktörer. Under året sammanträdde även expertgruppen för datarapportering på grossistenergimarknaden och gruppen för integritet och transparens på grossistenergimarknaden vid flera tillfällen.

Acers arbete med insamling och analys av data

Acer ansvarar för övervakningen av grossistenergimarknaderna inom EU och en viktig uppgift inom ramen för det ansvaret är att ta emot rapporterade handels- och primärdata. Enligt artikel 7.1 i Remit ska Acer samla in och analysera data i syfte att övervaka grossistenergimarknaderna i enlighet med artikel 8 i Remit. Insamlingen av data hos Acer sköts av *Market Information and Transparency department* (MIT). För att främja effektivitet i övervakningen är det särskilt viktigt att informationen som rapporteras håller god kvalitet. Dagligen rapporteras 7,2 miljoner Remit-relaterade uppgifter till Acer från olika håll i Europa genom systemet *Agency REMIT Information System* (Aris). Totalt samlade Aris in över 11,5 miljarder uppgifter 2024. Acer analyserar alla inkomna data för att identifiera misstänkta överträdelser av Remit. Acers marknadsövervakning sker i nära samarbete med Ei och övriga nationella tillsynsmyndigheter.

Acers arbete med vägledande dokument

Av de dokument Acer publicerar på sin webbplats är särskilt deras riktlinjer för tolkningen av Remit relevanta för Ei och berörda marknadsaktörer. I december 2024 publicerade Acer den senaste uppdateringen av riktlinjerna i upplaga 6.1.¹³ Det är viktigt att känna till att även om dokumentet är vägledande för tillämpningen av förordningen är det inte bindande.

Till följd av revideringen av Remit har Acer även uppdaterat dokument och riktlinjer för rapporteringen av transaktioner.¹⁴ Ei har genom deltagande i olika Acergrupper bidragit i detta arbete.

Övervakningen av Remit inom EU

Vid utgången av 2024 fanns det totalt 390 aktiva ärenden gällande misstänkta överträdelser av Remit hos de europeiska nationella tillsynsmyndigheterna. Under 2024 rapporterade Acer 31 misstänkta överträdelser av Remit till de olika nationella tillsynsmyndigheterna. Av dessa gällde en klar majoritet av fallen misstanke om överträdelse av förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 i Remit.

¹³ Acer vägledning för tillämpning av Remit, https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Other%20Documents/6.1st_Edition_ACER_Guidance.pdf, hämtad 2025-04-22.

¹⁴ Acer guide för rapportering enligt Remit, <https://www.acer.europa.eu/remit-documents/remit-reporting-guidance>, hämtad 2025-04-22.

Det finns 19 ärenden gällande överträdelser av Remit som publicerats officiellt under 2024, och som lett till beslut om sanktioner från olika nationella tillsynsmyndigheter. Flertalet av dessa beslut har överklagats och vid tidpunkten för författandet av denna rapport var 4 beslut slutligt avgjorda. Totalt fattade de europeiska tillsynsmyndigheterna under året beslut om sanktionsavgifter på totalt 250 364 726 euro för överträdelser av Remit.¹⁵

¹⁵ Acer kvartalsrapport om dess verksamhet Remit, https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/REMIT/REMIT%20Reports%20and%20Recommendations/REMIT%20Quarterly/REMITQuarterly_Q4_2024_1.0.pdf s. 5 ff.

